

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över SOU 2016:80 "En gränsöverskridande mediepolitik"

Kort om Nya Wermlands-Tidningens AB

NWT AB ger i dag ut följande tidningar: Nya Wermlands-Tidningen, Skaraborgs Allehanda, Mariestads-Tidningen, Hjo Tidning, Nya Kristinehamns-Posten, Filipstads Tidning, Karlskoga Tidning, Karlskoga-Kuriren, Säffle-Tidningen, Fryksdalsbygden, Provinstidningen Dalsland, Dalslänningen och Arvika Nyheter. Sedan den 1 mars 2017 ingår även Värmlands Folkblad och Karlstads-Tidningen i koncernen.

Koncernen präglas sedan lång tid av lokala, självständiga tidningar som genom ett kostnadseffektivt samarbete kring gemensamma tjänster som IT, ekonomi, tryckning och redaktionell produktion fortsätter att producera lokala nyheter till läsarna. Områdena där koncernen är verksam - Skaraborg, Dalsland och Värmland - präglas av en unikt hög tidningstäthet, där även små kommuner fortsatt har en egen tidning. Det betyder att på orter som Hjo, Sunne, Säffle, Åmål, Bengtsfors och Filipstad finns lokala redaktioner som spelar en viktig roll för den lokala demokratin.

Utredningens förslag

Inledning

Utredningen beskriver väl de utmaningar och möjligheter som mediebranschen står inför. När det gäller utredningens resonemang kring mediepolitikens roll i det demokratiska samhället vill vi framhålla att på många av de orter som NWT-koncernen verkar inte finns något reellt alternativ till den lokala dagstidningen för att upprätthålla en lokal nyhetsbevakning, vare sig på kort eller lång sikt. Till detta ska läggas det omvandlingstryck som digitaliseringen leder till, samt en ökad konkurrens kring reklampengar där vi i allt större utsträckning utmanas av digitala aktörer som exempelvis Facebook och Google.

Vi vill lyfta fram följande punkter i vårt yttrande:

1. Ny mediestödslag och ny mediestödsförordning

Vi anser att ett mediestöd måste bygga på förutsägbara kriterier, som kan överblickas under en längre tidsperiod. De så kallade andratidningar, som hittills varit huvudmottagare av nuvarande driftsstöd, bygger i praktiken sin nuvarande utgivning på gällande presstödsregler. En förändring kommer med största sannolikhet att innebära att ett antal tidningars fortsatta utgivning kommer att vara hotad.

I sammanhanget kan det också lyftas fram att ett framtida mediestöd och finansieringen av public service inte bör vara två skilda frågor.

NWT-koncernen ger i dag ut ett stort antal tidningar på orter som bevakas mycket sporadiskt av public service. Det kan vi fortsatt göra tack vare en rationell produktion där övergripande kostnader kan bäras gemensamt i en koncern. Som tidigare påpekats utmanas vår affärsmodell av globala företag som i dag säljer annonser på lokala marknader. Samtidigt kan vi se hur public service-företagen oblygt föder exempelvis Facebook med journalistiskt innehåll som stärker Facebooks plattform. Som tidningsföretag, som de facto bär ett public service-uppdrag på många av våra utgivningsorter, blir vi därmed dubbelt utmanade.

2. Ny mediestödsnämnd

Presstödsnämnden föreslås bli ersatt av en Mediestödsnämnd. Förslaget är vidare att ledamöterna ska utses på förslag av branschorganisationer – dock inte som representanter för branschorganisationerna utan som personer som är sakkunniga och betrodda. Det kan vid en första anblick låta bra, men det finns flera problem. Många som skulle kunna bli aktuella har eller har haft ett förflutet i branschen och risken för jävssituationer är uppenbar. Särskilt om man väger in att i förslaget även ingår att stödet ska gå från en rättighetslagstiftning till ett stöd styrt av tillgängliga medel. Så om stödet är lägre än summan av ansökningarna så måste man prioritera mellan ansökningarna. Rent principiellt kan man också ifrågasätta om staten ska kunna överlämna inflytandet och ansvaret för ett statligt stödsystem på det föreslagna sättet.

3. Ikraftträdande den 1 januari 2018?

Kommittén föreslår att den nya lagstiftningen ska träda i kraft den 1 januari 2018. Vår bedömning är att ett mediestöd som ersättning till nuvarande stödsystem knappast kan genomföras på så kort tid. Exempelvis skulle den föreslagna regeln att inte få ta emot stöd om företaget delar ut vinst, dramatiskt förändra förutsättningarna för vinstgivande tidningsföretag (se vidare punkten 6 nedan).

4. Betalda nyhetsmedier

Vi anser att ett mediestöd bör begränsas till att endast gälla nyhetsmedier som till övervägande delen är betalda, det vill säga att läsarna själva indikerat sitt aktiva val att ta del av innehållet.

I dag jobbar många mediehus, liksom NWT-koncernen, med att finna betalmodeller som långsiktigt kan säkra journalistiken. Det handlar om att öka prenumerationsintäkterna, när vi långsiktigt ser att annonsintäkterna minskar. Den utvecklingen är nu särskilt tydlig på det digitala området. Mot den bakgrunden ter det sig märkligt om staten genom subventioner skulle gynna en helt reklamfinansierad intäktsmodell.

5. Nyhetsbyråer och bildbyråer

Kommittén föreslår att mediestöd får lämnas även till nyhets- och bildbyråer som uppfyller definitionen av "allmänna nyhetsmedier". Enligt vårt synsätt ska stödet ges till medier som är betalda och därmed efterfrågade av medborgarna. En nyhetsbyrå är i dag ett företag som levererar redaktionellt innehåll till ett annat företag. Vi tycker därför inte att nyhets- och bildbyråer ska omfattas av ett nytt mediestöd.

6. Återbetalningsskyldighet vid vinst

Vår uppfattning är att ett mediestöd bör kunna utgå till utgivande företag som lämnar utdelning till sina ägare. Utredningens förslag skulle i praktiken utesluta de flesta svenska mediekoncerner från allt stöd. Även tidningskoncerner som NWT, som hittills inte givit ut tidningar med driftsstöd, skulle omfattas av regeln på grund av distributionsstödet. NWT-koncernen, som till en fjärdedel är stiftelseägd, har ett utdelningskrav på sig mot stiftelsen. Det vill säga att bolaget inte kan välja fritt om det ska ske en utdelning till stiftelsen eller ej.

Konsekvensen skulle bli att tidningskoncerner, som NWT, med fortsatta krav på sig att dela ut avkastning på insatt kapital till en stiftelse, skulle tvingas till omfattade förändringar. Det skulle kunna innebära minskad periodicitet för ett stort antal tidningar eller till och med nedläggning av ett antal titlar.

7. Övrigt kring kap 8 "Mediepolitiska idéskisser"

Vi ser att distributionskostnaderna ökar betydligt mer än andra kostnader. Flera av våra tidningstitlar ges ut i glesbygdskommuner och den allt dyrare distributionen hotar långsiktigt tidningarnas nuvarande periodicitet och framtida utgivning. För NWT-koncernen kan nämnas att kostnadsutvecklingen per utdelat exemplar mellan 2011-2016 i Värmland har ökat med 33 procent.

Vår önskan är att staten som ägare av PostNord ska ge tydliga ägardirektiv som möjliggör en gemensam tidnings- och postdistribution. Det kan exempelvis handla om slopat krav på övernattsbefordran som kan ersättas med ett krav om utdelning inom två dagar.

Till detta ska läggas att den digitala infrastrukturen är svag i många glesbygdskommuner, vilket begränsar möjligheten att ersätta fysisk distribution av tidningen med exempelvis e-tidning. Det understryker ytterligare kravet på en förstärkt bredbandsutbyggnad i hela landet.

Karlstad den 1 mars 2017

Mats Muregård,
Verkställande direktör,
Nya Wermlands-Tidningens AB

Staffan Ander,
Chefredaktör,
Nya Wermlands-Tidningen

Victoria Svanberg,
styrelseledamot,
Nya Wermlands-Tidningens AB

Mikael Rothsten,
ansvarig utgivare,
Nya Wermlands-Tidningen